

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksministeren

Stortinget
Utenriks- og forsvarskomiteen
v/ leder Ine Eriksen Søreide
0026 Oslo

Oslo, 23.02.2023

Jeg viser til brev av 15. februar 2023, der det bes om Utenriksdepartementets uttalelse til representantforslaget i Dokument 8:123 S (2022–2023) om anerkjennelse av holodomor som folkemord på det ukrainske folk.

Millioner av mennesker sultet i hjel under holodomor, den katastrofale hungersnøden i Ukraina i 1932–1933. Anslagene over antallet dødsofre varierer da sovjetiske myndigheter skjulte omfanget av katastrofen og til dels forfalsket relevant statistikk. Det er også historisk usikkerhet om hvorvidt utsultingen var en bevisst utryddelsespolitikk. Mye tyder på at hungersnøden ble intensjonelt startet, eller i det minste forsterket, av sovjetstyret for å utrydde de ukrainske bøndene som samfunnsklasse eller utslette ukrainerne som folk. En alternativ fremstilling er at hungersnøden og mangelen på hjelp til de sultrammede var en følge av den brutale tvangskollektiviseringen av jordbruket, som Stalins totalitære regime gjennomførte uten hensyn til hvor mange menneskeliv som gikk tapt. Det er imidlertid ingen tvil om at sovjetstyret var ansvarlig for hungersnøden.

Begrepet folkemord er definert i FNs folkemordskonvensjon av 1948 og Roma-vedtektene for Den internasjonale straffedomstol av 1998. Det er et rettslig begrep med et klart definert innhold. I tillegg til at visse handlinger må ha funnet sted, rettet mot en bestemt gruppe, må de være begått med den hensikt å ødelegge helt eller delvis gruppen som sådan. Å konstatere en slik strafferettslig hensikt forutsetter en bevismessig vurdering. Det er domstolene som er best skikket til å foreta en slik vurdering. Norge uttaler seg derfor på generelt grunnlag ikke om hvorvidt overgrep rettet mot en bestemt gruppe kan anses som folkemord.

Holodomor fant i tillegg sted før folkemordskonvensjonen og vedtektene for Den internasjonale straffedomstol ble vedtatt, og dermed før den internasjonale forbrytelsen folkemord ble fast definert i folkeretten. Å definere hendelser som fant sted før de relevante folkerettslige normene ble vedtatt vil følgelig innebære at disse anvendes med tilbakevirkende kraft. Vurderingene av hvilke hensikter som lå bak de historiske handlingene som førte til hungersnøden, bør derfor overlates til historikere.

Forenklet sagt mener jeg at spørsmål om hvorvidt det foreligger et folkemord bør overlates til historikere eller dommere i relevante domstoler, ikke til politiske

myndigheter. Denne prinsipielle linjen har ligget fast under vekslende regjeringer. I dette ligger det imidlertid ingen underkjennelse av de overgrep og lidelser som Ukrainas befolkning led under sovjetstyret i perioden 1932–1933.

Med vennlig hilsen

Anniken Huitfeldt